

Kunnian ja häpeän välissä

Kunniaan liittyvä väkivalta on henkilön fyysistä tai psyykkistä painostamista tilanteessa, jossa kyseistä henkilöä epäillään yhteisöllisten periaatteiden loukkaamisesta teolla, joka aiheuttaa julkista häpeää patriarkaalisen arvomaailman näkökulmasta.

Karimi, Rebwar 2009

Miehen kokema muutos

Kokemus oman autonomisen aseman menetyksestä

- Riippuvuus oman perheen naispuolisista jäsenistä (esim. tyttären tulkkausapu, vaimon toimeentulotuki jne.)
- Vaikutusmahdollisuuksien heikkeneminen – niin omassa elämässä kuin yhteiskunnallisestikin
- Naisvaltaisuus Suomessa ammatillisella kentällä – riippuvuus naisesta myös kodin ulkopuolella
- Suomalaisen miehen roolimallien ”näkyttömyys” – ***miten toimivat miehet Suomessa?***
- Osallistumismahdollisuuksien vähäisyys – ***mihin voin oikeasti vaikuttaa?***

 Haetaan asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia perheen sisällä

Naisen kokema muutos

Kokemus oman aseman ja itsenäisyyden vahvistumisesta

- Mahdollisuus ja kannustus osallistua kodin ulkopuoliseen toimintaan
- Oikeus lastenhoitoon kodin ulkopuolella
- Mahdollisuus sosiaaliseen ja taloudelliseen riippumattomuuteen
- Elinikäinen oppiminen ja opiskelumahdollisuuksien monipuolisuus
- Tasa-arvo naisten ja miesten välillä
- Naisten mahdollisuuden työllistyä varsin hyvät
- Sosiaalisten verkostojen ja tuen vähäisyys vrt. lähtömaahan

Taloudelliset riskitekijät perheessä

Rahan arvon merkitystä voi olla vaikea hahmottaa – *mihin rahat riittävät, mikä on kohtuullista, mikä on halpaa, mikä kallista, mihin rahaa kannattaa käyttää, mihin saa tukea, mihin ei....?*

- Tulojen jakaantuminen tasavertaisesti miehen ja naisen kesken (mm. kotoutumistuki, lapsilisät jne.)
- Rahalähetykset kotimaahan
- Pienituloisuus/ Suurituloisuus
- Tukien hakeminen on toisaalta mahdollisuus, toisaalta haaste

Päätöksenteko – *kuka päättää perheen rahankäytöstä ja hankinnasta?*

Sukupuoliroolien muuttuneet merkitykset

Muuttajan lähtöyhteiskunnassa saattaa vallita hyvin yksiselitteinen käsitys sukupuolirooleista

- Seksuaalinen vapaus voi aiheuttaa hämmennystä - mm. median tarjoamat mielikuvat, mahdollisuus keskusteluun, mahdollisuus valita oma seurustelukumppani, jne.
- Lainsäädäntö - esim. raiskaus avioliiton sisällä, seksuaalinen häirintä, samaa sukupuolta olevien parien oikeudet jne.
- Valinnan vapaus – mm. seurustelu, avoliitto, seksuaalinen suuntautuneisuus jne.
- Itsemääräämisoikeus – esim. oikeus kieltäytyä ehdotetusta, oikeus päättää omasta kehostaan jne.
- Päätösvalta ehkäisyn suhteen – esim. raskauden ehkäisy, naisen oikeus päättää lapsiluvusta, alaikäisen oikeus ehkäisyyn jne.
- Sukupuolten välinen segregatio korostuu – lähtömaan tavat tyttöjen ja poikien välisen kanssakäymisen suhteen olleet erilaisia > suomalainen yhteiskunta saattaa edistää eriytymistä ja epätasapainoa joidenkin maahanmuuttajien osalta

Maahanmuuton jälkeinen tyhjiö

Ei tuttuja, toimivia sosiaalisia verkostoja perheen olemassaolo
/merkitys ainoana verkostona korostuu **kaikki perheen
yhtenäisyyttä tai säilymistä uhkaavat tekijät koetaan negatiivisena.**

Reaalinen tai kuviteltu pelko perheen jäsenen ”menettämisestä” voi tuntua uhkaavalta ja aiheuttaa aggressiota (*esim. avioero, lasten itsenäistyminen jne.*)

Toimintamalliksi uudessa tilanteessa voi muodostua kontrolli, rajoittaminen tai väkivalta.

Traumat ja kriisit kotoutumisen haasteina

Yhden tai useamman perheen jäsenen kokemukset lähtömaassa tai matkalla voivat olla erittäin traumaattisia.

- Keskittyminen kestämiseen ja ongelmien voittamiseen jättää tunnekäsittelyn taustalle
- Traumat ja kriisit koskettavat kaikkia perheeseen kuuluvia, eivät vain itse tapahtuman kokeneita *(vrt. Suomessa sotaveteraanien sukupolvikokemukset, ”jälleenrakentajien tunnemaisemasta” – tutkija Jenni Kirves)*
- Traumat ovat yhteydessä hyvinvoinnin kokemukseen tai sen puutteeseen. Hyvinvoinnin puute aikuisella näkyy mm.
  - depressiot ja ahdistuneisuus
  - päihteiden väärinkäyttö
  - sydän ja verisuonitaudit, diabetes, ylipaino
  - pyskosomaattinen oireilu, epämääräisiä fyysisiä kiputiloja
- Suomalaisen yhteiskunnan kykenemättömyys käsitellä joidenkin maahanmuuttajien kohtaamia erittäin rankkoja kokemuksia

Ajatus selviytyneen mielessä: ”Onko kärsimykset/ sota/ kokemani ollut turhaa?”

Suvun ja yhteisön merkitys

Yhteisöllisissä kulttuureissa korostuu perheen, suvun ja yhteisön rooli yksilön kotoutumisprosessiin vaikuttavana tekijänä

- Yhteisön kontrolli voi kohdistua yhteen perheenjäseneseen, mutta usein myös koko perheeseen tai sukuun perhe tai suku voi kokea velvollisuudekseen kontrolloida yhtä tai useampaa perheen jäsentä.
- Suvun neuvot ja ohjaus lähtömaassa tai Suomessa vaikuttavat päätöksentekoon
- Odotukset perheen menestyksestä – *esim. lasten kouluttautumiseen liittyen, työnsaantiin ja taloudelliseen menestykseen liittyen, mahdollisuuksiin avustaa muuta sukua jne.*
- Yhteisön vertailut lähtömaan ja Suomen yhteiskuntien ja kulttuurien välillä saattavat vaikuttaa käsityksiin valitun toimintatavan oikeutuksesta
- Kunniakäsitysten ja siveellisyyskäsitteiden korostuminen, näyttämisen tai todistelun tarve
- Uskonnolliset auktoriteetit – *Huom! Koskee kaikkia uskontokuntia!*

Lasten kasvaminen haastaa perinteet

Suomalainen kasvatuskulttuuri on vieras, malleja on vaikea ”nähdä”.

- Ulkokohtainen tieto suomalaisesta kasvatuskulttuurista voi johtaa liialliseen rajoittamiseen
- Kaikki kasvatus nähdään ”vapaana kasvatuksena” ja siten vieraana
- Maahan muuttanut nainen sitoutuu /turvautuu liian paljon lapseen
- Lapsen seksuaalinen suuntautuminen, sen ymmärtäminen ja hyväksyminen
- Pelko kulttuurin, kielen tai uskonnon hylkäämisestä
- Lähtömaassa lasten vastuu mm. nuorimmista sisaruksista on ollut luonnollista – *Suomessa ikärajat ns. hiljaista tietoa*
- Vanhemman roolimallien puuttuminen
- Lapsuus ja aikuisuus toteutuvat toisin kuin Suomessa

Kunniaväkivalta

Kunniaan liittyvä väkivalta on **haitallinen perinne**, joka loukkaa ihmisoikeuksia.

Kunniaan liittyvä väkivalta kytkeytyy seksuaalimoraaliin ja siveyteen.

Kunniaan liittyvä väkivalta voi ilmetä esimerkiksi pakkoavioliittona, uhkailuna, pakottamisena, pahoinpitelynä, vapaudenriistona tai ääritapauksissa murhana. Näiden tekojen taustalla ei kuitenkaan aina ole kunnia.

Suurin osa kunniaan liittyvistä konflikteista ratkaistaan perheissä tavalla, joka on sopusoinnissa ihmisoikeuksien ja Suomen lain kanssa.

Kunniaan liittyvä väkivalta on rikos Suomen lain mukaan.

Miten toteutuu osallisuus?

”Osallisuus on jokaisen ihmisen yksilöllinen kokemus suhteestaan ympäröiviin yhteisöihin ja yhteiskuntaan.” Osallisuushanke Salli (2011-2014). Itä- ja Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistysten yhteinen, RAY:n rahoittama kehittämishanke.

Jos kotoutuja kokee, ettei hänellä ole mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskeviin asioihin tai kokee ettei hänellä ole mahdollisuuksia vaikuttaa omassa perheessään tai omaa perhettään koskeviin asioihin, miten hän voisi kokea voivansa vaikuttaa yhteiskunnallisella tasolla omaan tai perheensä elämään?

Kotoutumisen riskien ennaltaehkäisy

Kaikille maahanmuuttajille on kyettävä tarjoamaan oikea-aikaisesti informaatiota ei odoteta ongelmien kasautumista tai tilanteiden kriisiytymistä

Työntekijällä on inhimillinen vastuu oman alueellisen palvelun kartoittamisesta ja sopivien palvelumuotojen tarjoamisesta tai palveluihin ohjaamisesta > **Hallintolaki velvoittaa noudattamaan hyvän hallinnon periaatteita. Periaatteet ohjaavat viranomaisten työskentelyä.**

Tarvitaan kykyä ja rohkeutta ottaa erilaisia, vaikeitakin asioita puheeksi – puheeksiottaminen ennakoivassa mielessä on mielekästä!

Riittävän varhainen puuttuminen

Toimiva verkostotyö on usein tuloksellista **asiakkaalle mahdollisuus osallisuuteen verkostoissa!**

Mahdolliset palvelut ja tuki

Erilaiset valtakunnalliset ja alueelliset neuvontapalvelut, kuntien ja kaupunkien palvelut, seurakuntien palvelut

- Kotoutumiskaari rednet.punainenristi.fi/kotoutumiskaari
- Lastensuojelu www.lastensuojelu.info
- Koto-juliste www.vaestoliitto.fi
- Vertaistuenryhmät

- Materiaaleja on runsaasti – järjestöillä ja verkkosivuilla mm.
www.vaestoliitto.fi
www.e-mielenterveys.fi
www.ihmisoikeusliitto.fi
www.lyomatonlinja.fi

